

Kozmetik Bitkileri Tarımı ve Türkiye Florasının Kozmetik Bitkileri Açısından Önemi

Nazım Tanrikulu

Kütahya Belediyesi Hekim Sinan Tıbbi Bitkiler Araştırma Merkezi

Kozmetik Üreticileri ve Araştırmacıları Derneği

www.nazimtanrikulu.com

Türkiye Florasının Zenginliđi

- Anadolu'muzda 10-11 bin tür bitki yetiřiyor. Bu türlerden 3 bin küsuru yeryüzünde *sadece bu topraklarda yetiřiyor*.
- Batı Palearktik ülkeleri (Avrupa, Asya'nın tropik bölgelerinin dışında kalan kısmı ve Afrikan'nın kuzeyi) arasında *en zengin floraya sahip ülkeyiz*.
- Yem bitkileri, baklagiller, buğdaygiller, çeşitli orman ağaçları gibi insanoğlunun yoğunlukla tükettiği bitkilerin ve birçok bitki grubunun yabani atalarının da *gen merkezi konumundayız*.
- 1000 kadar tıbbi ve aromatik bitki tedavi amacıyla kullanılmaktadır.

DOĞAL KOZMETİK ÜRÜNLERİN EN ÖNEMLİ HAMMADDELERİ: KOZMETİK BİTKİLERİ

- İnsanlar “**ne yediğini**” **bilmek** istemenin yanı sıra zararlı etkileri görülen kozmetik ürünlerden sonra “**ne sürdüğünü**” **de bilmek** istemektedir. Bir trend olarak başlayan bu yöneliş giderek zorunluluk haline gelmektedir.
- Sağlığa, çevreye kısa veya uzun vadede zararlı olabilecek maddelerin yerine “doğal” maddeleri içeren organik ve doğal ürünleri tercih etmektedir.
- Doğal kozmetik ürünlerin en önemli hammaddeleri de **tıbbi ve aromatik bitkilerdir**.

KOZMETİK BİTKİLERİ TARIMI

Neden Kozmetik Tarımı?

- Bitkisel hammaddede belirli bir **standardizasyon sağlanmış olur.**
- Floramızda doğal olarak yetişen veya ülkemizde yetişmesi mümkün olan bitkilerin yetiştirilmesi kozmetikte birincil maliyet olan doğal kozmetik aktiflerinde **dışa bağımlılığımızı azaltır.**
- Doğru tanımlanmış bitkiler yetiştirileceğinden etkileri üzerinde daha net ve **stabil çalışmalar yapılabilir.**
- Birim alandan, **daha çok verim elde edilebilir.**
- Endemik türler yetiştirilerek dünyada daha **rekabetçi ürünler pazarlanabilir.**

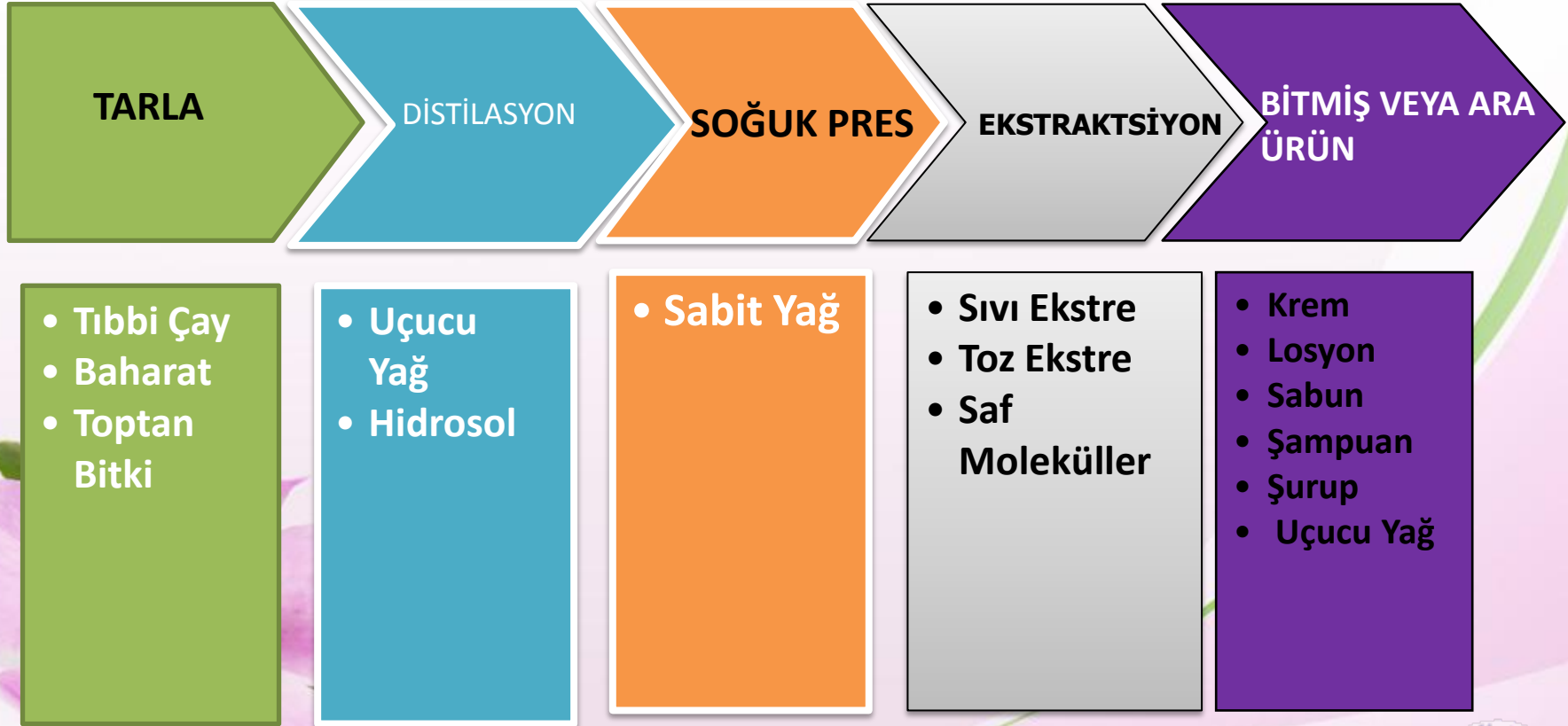
Kozmetik Tarımında Dikkat Edilecekler

- Yetiştirilecek bitkinin tür teşhisi doğru yapılmalı
- Tohumları GDO'lu olmamalı
- Yetiştirilecek arazi organik tarıma elverişli olmalı ve bitkiler organik ve/veya biodinamik tarım esaslarına göre yetiştirilmeli
- Hasatları doğru zamanda yapılmalı
- Kurutulmasına dikkat edilmeli
- Sterilizasyon yapılmalı
- Muhafaza şartlarına dikkat edilmeli

ENTEĞRE DOĞAL KOZMETİK

DOĞAL KURUTMA

TÜRKİYE'NİN ÖNEMLİ KOZMETİK BİTKİLERİ

YATIŞTIRICI, ONARICI, NEMLENDİRİCİ, YENİLEYİCİ, SAĞALTICI KOZMETİK BİTKİLERİ

AYNISEFA (*Calendula officinalis*)

- Asteraceae (Papatyagiller) ailesindedir; tek yıllıktır.
- Ülkemizde daha çok süs bitkisi olarak tanınır.
- Tohumdan yetiştirilir.
- Dekardan 150-200 kg kadar kuru çiçek alınır.

Kozmetikte Kullanımı: Çiçekleri kullanılır.

Cilt ve saç bakımının yanı sıra bebek ürünlerinde pişik giderici olarak kullanılır.

- Krem, şampuan, diş macunu, cilt bakım ve bebe yağlarının formülasyonlarında kullanılır.

AYNISEFA TARLASI

Bitkisanlığı Kozmetik Bitkileri Bahçesi- Çanakkale

KARAKAFESOTU (*Symphytum officinale*)

- Boraginaceae (Hodangiller) ailesindedir; çok yıllıktır.
- **11 türü ülkemizde endemik** olarak yetişir.
- Latince adı *Symphytum*, birleştiren bitki anlamına gelmektedir. (*Sym*: Kaynaştırmak, birleştirmek / *Phytos*: Bitki) Latince adı tıbbi özelliği konusunda ipucu vermektedir.

• Tohum ve köklerinden ayırma ile çoğaltılır.

Kozmetikte Kullanımı: Kök ve yaprakları kullanılır.

Cilt ve saç bakım ürünlerinin yanı sıra Avrupa'da tıbbi merhem olarak ta kullanılır.

Türkiye'deki karakafesotu türleri

1. *Symphytum anatolicum* – Anadolu karafesotu E
2. *Symphytum pseudobulbosum* - Yalancı karakafesotu E
3. *Symphytum aintabicum* – Antep karakafesotu E
4. *Symphytum armeniacum* – Ermeni karakafesotu E
5. *Symphytum circinale* – Zemberek karakafesotu E
6. *Symphytum icaricum* – İkarya karakafesotu E
7. *Symphytum savvalanse* – Şavvaltepe karakafesotu E
8. *Symphytum bornmuelleri* – Bornmüller karakafesotu E
9. *Symphytum sylvaticum* – Orman karakafesotu E
10. *Symphytum ottomanum* – Osmanlı karakafesotu
11. *Symphytum orientale* – Doğu karakafesotu
12. *Symphytum officinale* – Tıbbi karakafesotu

Symphytum officinale Tibbi karakafes

Symphytum orientale Doğu karakafes

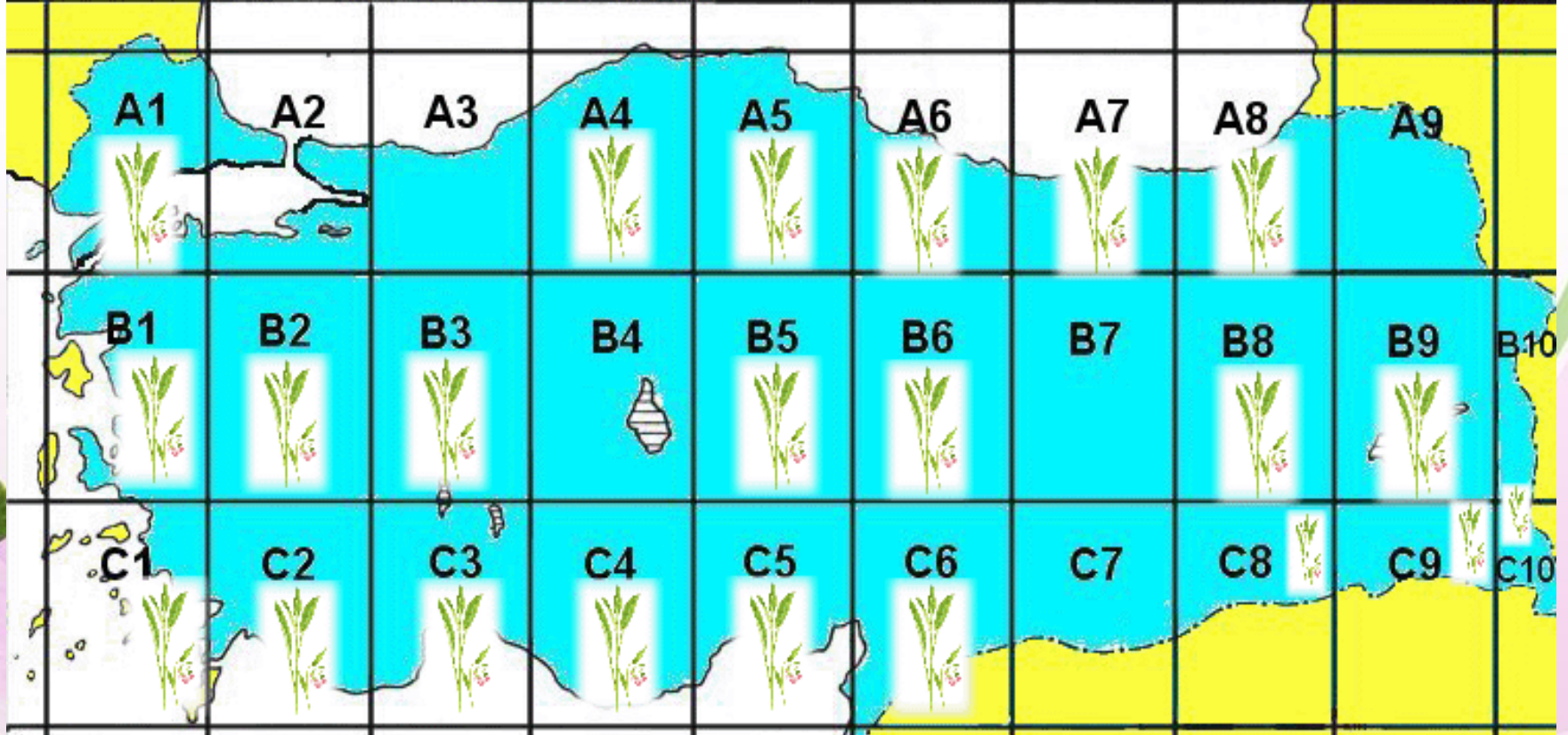
Symphytum asperum Kaba karakafes

Symphytum tuberosum Yumrulu karakafes

Türkiye'deki yayılış alanları

KARAKAFES YETİŞTİRME

KARAKAFESİN KULLANILDIĞI ÜRÜNLER

KUŞOTU (*Stellaria media*)

- Karanfilgiller (Caryophyllaceae) ailesindedir; bir yıl yaşar. Ülkemizde 6 türü bulunur. Toprak üzerinde kalan çiçekli kısmı gıda ve tıbbi amaçlı kullanılır.
- Tohumları Neolitik dönem mezarlarında görülen antik bitkilerdendir.
- Tohumdan kolayca yetiştirilebilir.

Toprak üzerinde kalan çiçekli kısmı
Cilt bakım ürünlerinde kullanılır.

Kozmetikte Kullanım Amacı:Tahriş olmuş ciltlerde yatıştırıcıdır.

KUŞOTU (*Stellaria media*)

Hekim Sinan Tıbbi Bitkiler Araştırma Merkezi - Çanakkale

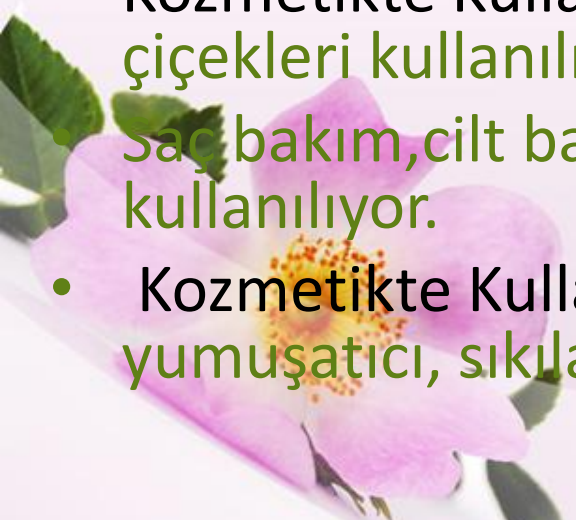

KUŞOTUNUN KULLANILDIĞI BAZI ÜRÜNLER

PAPATYA (*Matricaria recutita* – *Anthemis nobilis*)

- Papatyagiller (Asteraceae) ailesinin iki üyesidir.
- *M. recutita*: 20-60 cm boylanabilen tek yıllık otsu bir bitkidir.
- *A. nobilis*: 20-40 boylanabilen çok yıllık otsu bir bitkidir.
- Tohumdan kolayca yetiştirilebilir.
- Yetiştirme şartlarına göre ülkemizde bir dekardan 50 – 130 kg kuru drog alınabilmektedir.
- Kozmetikte Kullanımı: Çiçekleri tam açma zamanında toplanan çiçekleri kullanılır.
saç bakım, cilt bakım ve bebek bakım ürünlerinde yaygınlıkla kullanılıyor.
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Tahriş olmuş ciltleri yatıştırıcı, yumuşatıcı, sıkılaştırıcı, saç rengini açıcı

Matricaria recutita

Hekim Sinan Tıbbi Bitkiler Araştırma Merkezi

Anthemis nobilis

Papatya Uçucu Yağı

- Distilasyonla elde edilen uçucu yağı koyu mavi veya mavimsi yeşil renkli olmalıdır.
- Mavi renk distilasyon sırasında açığa çıkan chamazulen maddesinden kaynaklanıyor.

BOZOT (*Marrubium vulgare*)

- Lamiaceae (ballıbabagiller) ailesinden, 40-70 cm boylanabilen çok yıllık otsu bir bitkidir.
- Ülkemizde çok yaygın olup hemen her bölgede yayılışı görülür. Dayanıklı bir türdür.
- Kendine has karakteristik kokusu vardır.
- Tohum ve çelikle üretilebiliyor.
- Kozmetikte Kullanımı: Topraküstü kısmı
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Hassas ve tahriş olmuş ciltlerde tahrişi yatıştırıcı, antiseptik

BOZOT

BOZOT İÇEREN ÜRÜNLER

MÜRVER (*Sambucus nigra*)

- Caprifoliaceae (hanımeligiller) familyasından 4-10m boylanabilen, özellikle yaprakları kötü kokulu, çalı veya küçük ağaç formunda bir bitkidir.
- Kozmetikte Kullanımı: Çiçekleri ve meyveleri
- Saç bakım,cilt bakım ürünlerinde kullanılıyor.
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Tahriş olmuş ciltleri yatıştırıcı, yumuşatıcı, sıkılaştırıcı, antiseptik, güzel koku, cilt temizleyici
- **Meyveleri** antimikrobiyal etkili olduğundan ürün raf ömürleri için **doğal koruyucu** madde olarak kullanılıyor.

MÜRVER (*Sambucus nigra*)

MÜRVER İÇEREN ÜRÜNLER

HAYIT (*Vitex agnus-castus*)

- *Verbenaceae* (mineçiçeğigiller) familyasından 2-3 m boylanabilen, kışın yapraklarını döken, sık dallı, çok yıllık çalı veya yarı ağaçsı bir bitkidir.
- Türkiye'de “namus ağacı, iffet ağacı, keşiş çalısı, ayıt, acı ayıt, beşparmakotu, rahip biberi” isimleriyle bilinir.
- Tohum ve çelikle üretilebiliyor.
- Kozmetikte Kullanımı: Tohumları kullanılıyor.
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Anti-akne, nemlendirici

Hayıt Tohumu İçeren Ürünler

ANTI-AGING KOZMETİK BİTKİLERİ

DENİZ İĞDESİ – YALANCI İĞDE (*Hippophae rhamnoides*)

- İğdegiller (Elaeagnaceae) ailesindedir. Çalı formu olup 10 m ye kadar büyüyebiliyor. Tohumları Neolitik dönem mezarlarında görülen antik bitkilerdendir.
- Tohumlarından ve dallarından alacağınız çelikleriyle çoğaltılabiliyor.
- **Kozmetikte Kullanımı:** Tohumundan elde edilen soğuk pres sabit yağı ve ekstresi kullanılır. Krem, yağ ve serum formüllerinde kullanılıyor..
- **Kozmetikte Kullanım Amacı:** Meyvelerinden soğuk presle elde edilen yağı kozmetikte antiaging özellikli ürünlere katılıyor.

DENİZ İĞDESİ – YALANCI İĞDE YETİŞTİRİCİLİĞİ

DENİZ İĞDESİ – YALANCI İĞDE ÜRÜNLERİ

ÖLMEZÇİÇEK (*Helichrysum sp.*)

- Papatyagiller (Asteraceae) familyasından 20-50 cm kadar boylanabilen, çok yıllık otsu bir bitkidir.
- Anadolu'da yaygın bir tür.
- Tohumdan ve çeliklerinden kolayca yetiştirilebiliyor.
- Kozmetikte Kullanımı: Çiçekleri
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Anti-aging

Ölmezçiçek Tarlası

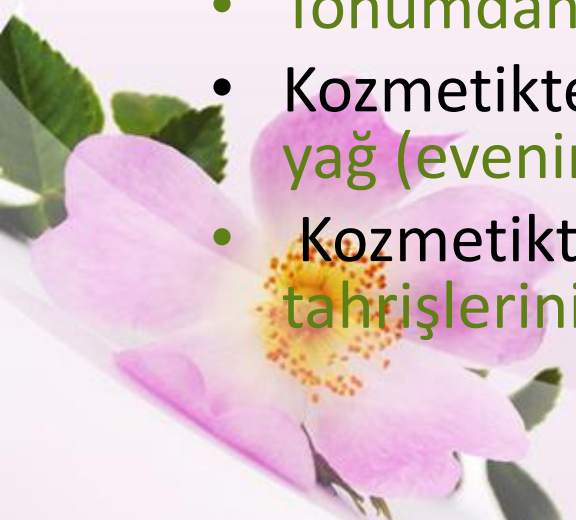

Ölmezçiçek İçeren Kozmetikler

EZAN ÇİÇEĞİ (*Oenothera biennis*)

- Onagraceae (küpeçiçeğigiller) familyasından, yetiştirme şartlarına göre 1-1,5 m boylanabilen, temmuz başından kasım ayı ortalarına kadar sarı renkli çiçekler açan, gövdesi tüylerle ve kahverengi lekelerle kaplı olan iki yıllık, otsu bir bitkidir.
- Latince'de *Oenothera biennis* ismiyle bilinir. (*Oenothera*: Yabani hayvan çiçeği / *Biennis*: İki yıllık)
- Tohumdan kolayca yetiştirilebiliyor.
- Kozmetikte Kullanımı: Tohumlarından elde edilen sabit yağ (evenin primerose oil)
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Anti-aging ,nemlendirici, cilt tahrişlerini azaltıcı

Ezançiçeği – Akşamçuha çiçeği

Ezançiçeği – Akşamçuha çiçeği İçeren Ürünler

LEKE KARŞITI KOZMETİK BİTKİLERİ

KOYUNGÖZÜ PAPATYA (*Bellis perennis*)

- Papatyagiller (Asteraceae) ailesinin iki üyesidir.
- Tohumdan kolayca yetiştirilebilir.
- Yetiştirme şartlarına göre ülkemizde bir dekardan 50 – 130 kg kuru drog alınabilmektedir.
- Kozmetikte Kullanımı: Tam açma zamanında toplanan çiçekleri kullanılır.
Cilt bakım ürünlerinde kullanılıyor.
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Yaşlılık lekeleri, çiller, güneş lekelerine karşı kullanılır.

Bellis perennis

Bellis içeren ürünler

ARBUTİN İÇEREN BİTKİLERİMİZ:

KOCAYEMİŞ (*Arbutus undeo*)

AYIÜZÜMÜ (*Vaccinium arctostaphylos* – *A. Uva-ursi*)

- Fundagiller (*Ericaceae*) ailesinin iki üyesidir.
- Çelikten ve tohumdan yetiştirilebilir.
- *Arbutin* içerirler.
- Kozmetikte Kullanımı: Yaprakları kullanılır.
- Cilt bakım ürünlerinde kullanılıyor.
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Cilt rengini açıcı, leke giderici etkileri için serumlara, kremlere katılıyor.

KOCAYEMİŞ (*Arbutus undea*)

AYIÜZÜMÜ

(*Arctostaphylos uva-ursi*)

ARBUTİN KREMI

MEYANKÖKÜ

(*G. glabra*)

- Baklagiller (Fabaceae) ailesindedir.
- Tohumlarından yetiştirilir.
- Glabradin içerir.
- Kozmetikte Kullanımı: Kökleri kullanılır.
- Cilt bakım ürünlerinde kullanılıyor.
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Cilt rengini açıcı, leke giderici

MEYANKÖKÜ (*G. glabra*)

MEYANKÖKÜ (*G. glabra*)

MEYANKÖKÜ (*G. glabra*)

SAÇ BAKIM

Kozmetik Kimyasi, Üretim Standardizasyonu
Kongresi 2014

HUŞ AĞACI (*Betula pendula*)

- *Betulaceae* (huşgiller) familyasından 30 metreye kadar boylanabilen çok yıllık, kışın yapraklarını döken ağaç formunda bitkilerdir.
- Tohum ve dallarından alınan çelikleri ile yetiştirilir.
- **Kabuklar** (*Betulae cortex*) ilkbaharda ağaca su yürümeye başladığında; **yapraklar** (*Betulae folia*) çiçek açma zamanında; **tomurcuklar** (*Betulae gemmae*) ilkbaharda **çiçekler** (*Betulae flores*) mayısta hasat edilir.
- Bazı türlerinin gövdesinden **Chaga Betula** mantarı elde edilir.
- Gövde kabuklarından **huş katranı** (*Betulae pix*) elde edilir.
- **Bitki özsuğu** mart ayında elde edilir.
- **Kozmetikte Kullanımı:** Çiçekleri tam açma zamanında toplanan çiçekleri kullanılır.
- Saç bakım, cilt bakım ürünlerinde yaygınlıkla kullanılıyor.
- **Kozmetikte Kullanım Amacı:** Tahriş olmuş ciltleri yatıştırıcı, yumuşatıcı, sıkılaştırıcı, saç rengini açıcı

Huş katranı elde edilişi

YARAOTU (*Prunella vulgaris*)

- Lamiaceae (ballıbabagiller) ailesinden, 10-20 cm boylanabilen çok yıllık otsu bir bitkidir. Dünyada 9; ülkemizde 3 türü bulunmaktadır. Geniş bir yayılış alanı vardır. Çok gösterişli olmadığından fark edemediğimiz ancak şifa yönünden bir o kadar gösterişli olan bitkilerimizdendir.
- Saç dökülmelerini önleyici etkileri sebebiyle saç preparatlarının terkbine girmektedir.
- Tohum ve çelikle üretilebiliyor.
- Kozmetikte Kullanımı: Başak kısmı
- Kozmetikte Kullanım Amacı: Saç dökülmesini önleyici

Yaraotu

Yaraotu İçeren Kozmetikler

ADAÇAYI (*salvia officinalis*)

Hekim Sinan Tıbbi Bitkiler Araştırma Merkezi- Kütahya

Kozmetik Kimyasi, Üretim Standardizasyonu Kongresi 2014

BEYAZ CİVANPERÇEMİ (*Achillea millefolium*)

Bitkisiandığı Kozmetik Bitkileri Bahçesi- Çanakkale

OĞULOTU (*Melissa officinalis*)

Bitkisanlığı Kozmetik Bitkileri Bahçesi- Çanakkale

Kozmetik Kimyasi, Üretim Standardizasyonu Kongresi 2014

Teşekkür ederiz..

www.nazimtanrikulu.com

